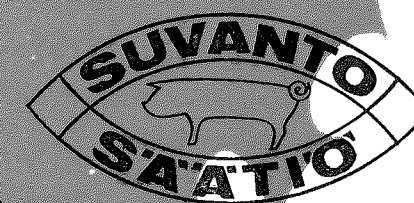

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

Suvannon seutu

Julkaisija

Jouluna
1978
N:o 8

Jouluna

Hiljennyn kuulemaan joulun sanomaa:
"Ihmiset rakastaa".
Kynttilän lämmin liekki sulata sydämeni.
Tänä jouluna tahtoisin olla lämmin
ja sulattaa monta kovaa sydäntä.
Tänä jouluna — juuri nyt,
tarvitsen paljon lämpöä,
paljon rakkautta,
että voisin antaa teille jotakin.
Vain rikkaat voivat antaa lahjoja.
Haluaisin olla rikas
ja antaa rakkauttani!
Uskon — jokainen joka antaa
pisanan omasta rakkaudestaan
on saava rintaansa Joulun,
kirkassilmäien lapsen, joulunihmeen.
— Vaikka minun sydämeni on pieni
haluaisin olla niinkuin lapsi
ja tuntea rinnassai:
"Joulu on lahja Jumalalta".

Yrjö Nuora
Tapiolasta

Joulun kellot soivat

Soi jälleen joulun kellot.
Joulujuhlaa viettää maa.
Syttyvät taas valot kynttilöiden.
Seimen lasta juhliitaan.

Saavu joulu! Rauha, ilo ihmisille suo,
et ois jokaisella joulun tunne rinnassansa.
Väistyköön pois sydämistä kylmyys tuo.

Jouluaamun hämärässä soivat kellot kutsuen.
Urkuin soitto kauas kantaa ja
täyttää temppelinkin riemuitten.
Kuoro kuni enkelparvi yhtyy kiitosvirtehen.

Hartain mielin kuulkaa joulun suurta sanomaa!
Sana jota meille jälleen julistaa.
Niinkuin kerran ennen kera kedon paimenten.

Helvi Laaksonen

Sotajouluna

Julkaistu rintamalehti Tapparassa 1943.

Tervetuloa joulu, tännekin rajamaille:
Täällä tykkien liekit taivaan rannalla kajaa.
Rauhan juhlaa me emme halua jäädä vaille.
Korsut lämpöä henkii, tähdet kylminä palaa.

Kulkee ajatus hellä lähelle kotimajaa.
Joulun lempeä rauha kodin suojaansa sulkee.
Isä seisovi täällä yhä vartioimassa rajaa.
Ehkä kerran hän vielä kotipolkuja kulkee.

Tervetuloa joulu, tännekin rajamaille!
Joulun ihmeinen rauha sä soturin rintaan vala!
Kerro joulun lapsesta, joka jäi kotia vaille.
Kerro ajasta, jolloin ei vainojen valkeat pala!

Elsa Tuokko

Lapsuuden joulukirkko

Muistojen kuvat kertovat lapsuusjoulusta.
Miten hevoset kiiti kirkolle
ja soi kulkusten helinä tiellä.
Oli pakkanen.
Kaviot tahdissa narskuen juoksu hevosen.
Tää Suvannon kaartuva talvitie
pian kirkon luoksi vie.

Vilkkui akkunoissa kynttilät
tien sivuilla kirkkoon matkatessa.
Tää oli joulun tunnelmaa
lapsen kirkkoreessä.
Kirkossa juhlaavalaistus,
rivi kynttiläin liekit loisti.

Kuului kaikuen joulun kertomus
Seimen lapsesta, paimenista.
— Tää ihme, sieluhun kuvastain,
tää lapsuus muistona säilyy ain:
Kuva lapsuus joulustain.

Nyt lie hiljainen lapsuuden kirkkotie.
Ei kutsu Suvannolle joulun kellot.
Vain talven tuuli joulurauhaa
raunioille soittaa.
On kauas jääneet ajat mennehet.

Soipi meille jälleen joulun kellot.
Joululaulut kaikuu entiset.
Joulu saapuu muistoin entisin,
tuoden joulurauhan koteihin.

Helvi Laaksonen

Joulurun

Lähellä on juhla jalo.
Loistaa joulun tähtivalo.
Kannel soikoon soreasti,
laulu kaikukoon lavea
viihdyttään, virkistäen,
tuoden tunnelmaa tupahan!

Kulki viikot vieretysten,
vuosikymmenet ravaten.
Koluuttivat karjalaista,
siirsivät sisä-Suomehen
rannoiltamme rakkahilta,
Suvantomme seutuvilta.

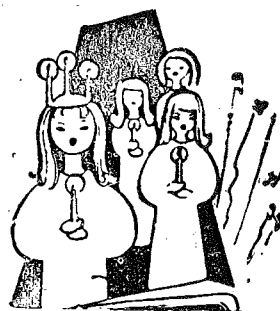
Kaihomielin katselemme,
mennehiä muistelemme,
vaan emme surua syötä.

Kun on päästy joulun alle
leivomme leveät leivät.
Piparkakut paistelemme,
vehnäset ylen makeat,
piiraset paremmanlaiset.

Kun on päästy jouluun asti,
käymme piiriin pirteästi
joulukuusen ympärille.
Miniät on miehinensä,
vävypoijat väkinensä
saapunehet seurahamme.

Kannel soikoon soreasti!
Tulkoon tunnelma tupahan,
jouluilo jokaiselle,
niinkuin ennen Karjalassa,
seuduilla Sulo-Suvannon.

Elsa Tuokko

Surullinen joulu

Siinä huoneessa asui hiljainen
hämärä. Vain kynttilän lepattava
liekki valaisi huonetta. Kuin aa-
veet yössä liikkuvat mustat var-
jot. Kynttilän lepattava liekki
loihti seinille mielikuvituksellisia
kuvioita.

Huoneessa oli kaksi ihmistä: —
nuori mies ja hänen pieni tyttä-
rensä Katja. Mies oli nuori, pitkä
ja hoikka. Hänen katseensa oli
vakava ja hänen olemuksestaan
henki suunnaton suru.

Oli joulu-aaton ilta. Huoneen
keskellä seisoj joulukuusi. Isä ko-
risteli kuusta. Asetti tähden kuu-
sen latvaan, perääntyi muutaman
askeleen, katsoi tähteä ja nyö-
käytti hyväksyvästi päätään.

Pikku-Katja nosti tuolin syliin-
sä ja kantoi sen ikkunan eteen.
Sitten Katja kiipesi tuolille, pol-
vistui siihen kuin rukoillakseen
ja risti kädet leukansa alle. Lap-
sen vaalea, pitkä tukka laskostau-
tui niskaan, sekä kehysti pienet,
herkät kasvot. Näky toi mieleen
rukoilevan enkelin.

Taivaalla loistivat tuhannet täh-
det. Katjan katse kulki tähdestä
toiseen tähteen ja pysähtyi kaik-
kien kirkkaampien tähtien koh-
dalla kuin etsien jotain...

Äkkiä lapsen hartiat vavahti-
vat. Pieni pää painui alas ja pieni
suu purskahti katkeraan itkuun.
Rajujen nyhkytysten lomaan
lapsi sopersi katkonaisin sanoin:
Isä isä, miksi äiti ei vilkuta mi-
nulle? Vaikka minä kuinka kat-
soisin taivaan ikkunoita niin mi-
nä en näe äitiä. Isä, onko äiti mi-
nulle vihainen, vai eikö äiti tiedä,
että minulla on häntä ikävä?

Isän käsi pysähtyi puolitiehen.
Kolahten putosi kynttilä kädes-
tä. Inhimillinen tuska raastoi hä-
nen sydäntään. Hän kävi kovan

taistelun sisintään vastaan, mutta
lapsen itkuun murtui patoutunut
mieli ja nyhkytyksen myötä
pursui poskille kyynelten vuo.

Kuinka toisenlaisia olivatkaan
menneet joulut.... Repivän tus-
kan myötä muistui mieleen men-
nyt, entinen elämä. Vielä viime
jouluna heitä oli kolme onnellista
ihmistä jotka rakastivat toinen
toisiaan, ja heillä oli onnellinen
koti.

Syksyllä vaimo sairastui. Sai-
rasti vain muutaman päivän ja
nukkui ikuisen uneen.

Miten raskaalta tuntuikaan elä-
mä silloin. Ylivoimaiselta tuntui
sopeutuminen siihen tyhjiön jonka
vaimon kuolema jätti jälkeensä.

Nyt he olivat kahden. Kahden
he itkivät menneen onnensa rau-
nioilla: Onnen, joka oli hauras
kuin saippuakupla, särkyi silloin,
kun se juuri oli kauneimmillaan.

Isä otti lapsen syliinsä ja pai-
noi rintaansa vasten. Lapsi kietoi
pienet kätensä isän kaulaan, pai-
noi poskensa isän poskea vasten
ja toisti nyhkyttäen kysymyk-
sensä: — Isä, miksi äiti ei vilku-
ta minulle? Sano isä, onko äiti mi-
nulle vihainen, vai eikö äiti näe
minua? Isä hyväili lapsen taipui-
saa tukkaa, kuivasi kyyneliset
kasvot ja taivutti hänen päätään
niin, että lapsen katse kohtasi
isän katseen. Molempien katsees-
ta loisti pohjaton suru....

Rakas lapsi — sanoi isä — kyl-
lä äiti näkee meidät ja hän tietää,
että me ikävöimme häntä... Eh-
käpä äiti juuri nyt on meidän kes-
kellämme.... Ehkäpä hän katsoo
meitä ja hän hymyilee meille,
mutta katsos, Katja, äidin koti on
enkelten maassa, joten me emme
häntä näe.

— Isä!

— Niin Katja?

— Kun minä kuolen, niin pääsenkö minä silloin äidin luo?

— Kyllä, — kyllä sinä pääset ja siellä taivaan kodissa me kaikki kohtaamme toisemme.

Eräänä olennaisena osana suomalaiseseen jouluun kuuluu vanha ja kaunis perinne. Perinteen mukaan osa joulusta kuuluu vainajille.

Niinpä, kun aatto-ilta alkoi kalistua yötä kohti, tarttui isä Katjaa kädestä kiinni ja liittyi kohti kalmiston portteja kiirehtivään ihmisvirtaan.

Tuhansien sytytettyjen kynttilöiden valomeressä kylpevä kalmisto oli sanomattoman kaunis, ja lukemattomien ristien rivistö kertoi omaa tarinaansa.... Se kertoi tarinaa eletystä elämästä joka kerran kuohui ja kukoisti, sammui kuin virvatuli ja jossa onni oli vain kaukainen kangastus..

Uusi, neitseellisen puhdas lumi peitti maan ja kumpujen yllä leijui häiriintymätön rauha.... Maa oli pyhää maata. Se oli maa jossa asui ikuinen suru ja jonka multa kastoi kyynelten meri.

Kumartuen, kädet ristiin liittäen seiso puoliso puolisonsa haudalla. Mielikuvina kulkivat muistot ilmien eteen. Hän näki valkoisen arkun, ja arkussa lepäävän kalvenneen naisen, — oman vaimonsa, jonka kasvoilla oli ihmeellinen rauha....

Isän poskelle vieräi kyynel.... Se kimmelsi kuin kaunein timantti, kesti vain tuokion, jäätynä putosi jäähelmenä puolison haudalle.

Omin käsin kaivoi Katja lumeen kuopan jonka pohjalle isä laittoi sytyttämänsä kynttilän, sekä kuusen oksista sidotut seppeleet. Ne seppeleet olivat kappale kotoista joulukuusta, toinen isän, toinen Katjan itsensä sitoma... Molempiin seppeleisiin nivoutui siunaava rukous ja sanaton suru....

Isä sytytti joulukuusen kynttilät ja aukaisi radion. Kuin ääretömyyksien rajamailta kaikui vanha, kaunis jouluvirsi: — ”Enkeli taivaan lausui näin”....

Isä, — virkkoi Katja ja jatkoi: — onhan äitikin nyt enkeli?

— On.

— Saahan äitikin nyt laulaa muiden enkelien mukana kiitosvirttä Jeesukselle?

— Lapsi kulta, tietysti äiti saa laulaa Jeesukselle. — Etkö muistatko?

ta kuinka äiti viime joulunakin lauloi laulun Jeesuksesta, joulun ihmeellisestä lapsesta?.... Muistatko?

— Muistan.... Siinä laulussa Jeesus oli pieni vauva ja ne enkelit lauloivat Jeesukselle.

Muistatko isä, kuinka silloin yhdessä leikimme sen laulun? Siinä oli Joosef, Jeesuksen isä. Äiti oli Maria, Jeesuksen äiti, nukke oli Jeesus-lapsi ja minä olin pieni enkeli.... Muistathan?

Isän sisintä velloi muistojen meri.... Hän muisti kaiken ja kaikki muistot polttivat itkevää sielua.... Nyyhkyttäen hän käänsi päänsä pois.

Vain hetkisen leikki Katja uuden nukkensa kanssa ja nukahti. Hellien nosti isä lapsen syliinsä, kantoi makuuhuoneeseen ja peitelti peittojen alle.

Pöydällä oli vaimon suurikokoinen valokuva. Kuva oli Katjan rakkain aarre. Usein katja polvistui sen eteen ja kertoi sille kohtaamansa murheet.

Isä istahti Katjan vuoteen reunalle ja otti kuvan käteensä. Kalvavan kaipuun muovaama suuri suru loihti kuvalle elolliset piirteet. Hän hyväili sen kasvoja, kiersi käsivartensa sen ympärille ja jutteli sille kuin inhimilliselle olennolle: — Katso äiti, meidän tyttäremme... hän nukkuu jo....

V. Verner

VEIKKO SOKURA

Erikois-
hammasteknikko

TAMPERE

Mäkipääankatu 39—41 II kerros
Puh. 56 615

KAINO REPO:

Sakkolan apupappi historian ja kansantieteen tutkijana

Yhdeksänkymmentä vuotta sitten, tarkemmin sanoen vuosina 1885—89, toimi Sakkolassa kirkkoherran apulaisena eli apupappina, kuten tuohon aikaan sanottiin, pastori Adolf Alarik Neovius. Hänen erityisenä ansiona on tunnetun runonlaulajan Larin Parasken löytäminen ja tämän runojen ja muistitietojen talteen ottaminen, mutta hän on tullut kuuluisaksi muunkin kansantieteen ja historian tutkijana.

Neoviuksen kansanruno- ja sanakokoelmia sekä hänen muitakin muistiinpanojaan säilytetään Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistossa Helsingissä. Suurin osa niistä käsittää Larin Parasken runoja ja muita häntä koskevia papereita, mutta myös muilta sakkolalaisilta muinaisrunojen taitajilta hän on kirjoittanut muistiin vanhoja runoja. Tällaisina runoniekkoina esiintyy tuttuja sakkolalaisia nimiä: Kallonen, Karonen, Kelo, Kemiläinen, Koppa, Kotti, Kurikka, Ohvo, Pappinen, Pitkänen, Pohjolainen, Sipiläinen, Susi jne. Paitsi runoja hän on merkinnyt muistiin suuren määrän sananlaskuja sekä kiiku- eli liekkulauluja osittain nuotien kera. Runoniekkoista hän on laatinut myös lyhyet elämäkertatiedot; onpa Haparaisissa asuneesta Kemiläisen suvusta ladittu sukutaulukin.

Sakkolassa ollessaan Neovius ryhtyi suunnittelemaan Sakkolan pitäjäkertomuksen eli historian kirjoittamista. Sitä varten hän keräsi paljon muistiinpanoja, laati jäsenyyksen ja pani kirjoitustyön alulle. Historia alkaa Pähkinäsaa-

ren rauhasta. Kirjoitetun tekstin lisäksi käsikirjoitukseen sisältyy myös piirroksia, mm. edellä mainitun rauhan rajamerkeistä Noisniemessä ja Päiväkiivessä. Kirjoitus keskittyy keskiajan lopun tapahtumiin ja siinä kuvataan mm. Sakkolan luostarin hävitystä 1570-luvulla. Todennäköisesti Isonvihan aikana rakennetut Kiviniemen ja Taipaleen linnoitukset mainitaan myös ja todetaan, että ne on rakennettu tunnetun ranskalaisen linnoitusspesialisti Vauban'in järjestelmän mukaisesti. Laajalti käsitellään myös oloja lahjoitusmailla, erityisesti Vaskelassa, joka oli Larin Parasken kotikylä. Käsikirjoitus on ruotsinkielinen ja pienellä käsialalla kirjoitettu.

Varsin arvokkaana on pidettävä Neoviuksen Sakkolassa toimessaan laatimaa Sakkolan ja Metsäpirtin murteen sanaluetteloa. Sen käsikirjoitus on päivätty 28. 10. 1889. Luettelo on laaja: sen 843 sivulla esiintyy n. 8000 haksanaa. Sanat ovat aakkosjärjestyksessä ja niiden selitykset on kirjoitettu osittain suomen, osittain ruotsin kielellä. Sanastoon liittyy erillisiä muistiinpanoja, lähinnä kieli- ja äänneopillisia havaintoja Sakkolan murteesta. Sanaluetteloa on havainnollistettu piirroksilla; mm. pihaliekku (kiiku, keinu) on piirretty, samoin Ojaniemestä tavattu poltinora.

Neoviuksen muistiinpanoihin sisältyy laaja luettelo Sakkolan suku- ja paikannimistä. Luettelon hän on koonnut eri lähteistä, kuten kirkonkirjoista, maaverokirjoista, vanhoista pöytäkirjoista

sekä erilaisista painetuista lähteistä. Erityisesti paikannimissä on usein myös lyhyet selitykset nimen alkuperästä. Niinpä hän esim. selittää, että Karholan kylän nimi on alkuaan ollut Karhula; vuodelta 1735 ja 1748 peräisin olevissa eräissä asiakirjoissa kylä esiintyy tämän nimisenä.

Eläin-, kasvi- ja sääopillisia ym. luonnontieteellisiä muistiinpanoja on myös laajalti Neoviuksen kokoelmissa. Vuodelta 1886 hän on laatinut päivittäiset tarkat säähavainnot, joissa lämpötila ja pilvisuus ovat keskeisiä. Lämpötilahavaintoja on muiltakin vuosilta. Hänen muistiinpanonsa ulottuvat myös maatalouteen. Hallavuosista hän on laatinut luettelon. Karjalaisten maanviljelijöiden käyttämä, toukokuun ajoittamiseen liittyvä viikkolasku on merkitty muistiin. Rukiin kehitysvaiheista hän on laatinut aikataulun, jossa kylvä, tähkälletulo, hedelmöittäminen ja kypsyminen on ajoitettu. Muistiinpanoissa on myös v:ltä 1841 peräisin oleva maanvuokrasopimus eli lampuotikontrakti Petäjärven rälssitilan ja ”sen alla olevien tilojen” välillä. Niin ikään ne sisältävät otteita perunkirjoitus- eli kalunkirjoituspapereista vuosilta 1806—1855.

Edellä selostettujen pääryhmien lisäksi sisältyy Neoviuksen arkistoon erittäin paljon sekalaisia muistiinpanoja miltei kaikilta elämän aloilta. Mielenkiintoinen on mm. hänen laatimansa otekoelma Sakkolan kirkossa kuulutetuista maallisista asioista 1870- ja 1880-luvuilta. Huutokaupat, tien- teko, aprakkojen kanto, nahkojen

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoit- taessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

"Ei lampea läikkynyt rauhaisaa sun kotisi ikkunan alla,
vaan koskipa pauhasi vallaton — siks aina on rintasi rauhaton — —"

Ajan kultaamia muistikuvia lapsuuteni Kiviniemessä

Synnyin kesän kauneimpana ajankohtana juuri saavutetun itsenäisyyden myötä (10.6.1918) vanhalla talolla (talomme myytiin sittemmin Emma Hyyrykselle), joka sijaitsi Vuorisen ja Männikön välillä.

Männiköstä tulikin sitten kummini ja Männikön Laurista, joka syntyi samoihin aikoihin, rist'veikkoni. Äitini kertoi silloin vallinneesta suuresta pula-ajasta ja Maria Männikön kanssa yhteisesti koettivat saada jotain pöytään ristiäisiä varten.

Isäni hoiteli Pitkäsien Esterin kanssa Kansallispankin ensimmäistä konttoria, joka silloin oli Sipposen Josin talossa. (Pankki-Pekan nimellä hän isäni Kiviniemessä tunnettiin).

Hyvin varhaisessa vaiheessa

muutettiin "kosken puolelle" Käpin mäelle (muistatthän, että kun Männikön puolelta lähdettiin asemalle, mentiin kosen puolel ja taas päinvastoin lähdettiin toiselle puolelle koske).

Käpin mäeltä muutettiin pankin mukana "keskikylälle" kosken maantiesillan viereen apteekkia vastapäätä olevaan kaksikerrokseen taloon, josta sitten muutettiin lähelle rautatietä kosken paritaalle K-O-P:n omaan taloon.

Leikkitovereistani tulee tässä mieleen Kohon Helvi, Ivanovin Ali, Ristimäen Elsa, Raaskan tytöt, Sipposen tytöt ja toiselta puolelta koskea Männikön lapset, Koppasen Terttu, Räikkösen Esteri, Koirasen Alli jne. Kosken rannat, linnanvallit, siesuhiekka ym olivat ihania leikkipaikkoja. Koskea ra-

kastettiin ja pelättiin — sehän vaati joka vuosi ihmisuhrin — (joka kesä sinne todella aina joku hukkuu).

Tottahan toki joukossamme oli ihailtu sankari — Siltatuvan Matti. Sydämeni kuningas vain yhtenä jouluna tipahti hiukan jalustaltaan: Siltatuvan väki oli meillä joulua viettämässä aattona ja joulupukki panikin meidät pennut lukemaan kirjasta (ei oltu silloin vielä kansakoulussa). Minulta lukeminen meni hyvin, mutta Matilta pääsikin itku, että kun pappa aina istuu sainoissa eikä opeta. (Sainoi oli silloin Sipposen Josin isossa tuvassa). Se tupa näytteli myös suurta roolia meille lapsille. Tapanpäivänä saatiin kokoontua sinne piirileikkiä leikkimään.

Kansakouluun käveltiin ilmassa kuin ilmassa toiselle puolel koske (eivät taksit silloin kuskanneet lapsia ovelta ovelle).

Yhä vieläkin näen silmissäni kunnioitetun, suoraryhtisen, harmaatukkaisen opettajamme — Hilma Koskenjaakon. Ennen kansakouluun menoa tuli käytyä Savi-joella vuoden päivät kiertokoulua, joka minun kohdaltani päättyi keuhkokuumeeseen, kun eräänä ankarana pakkaspäivänä tunnilla sattui pissaa menemään housuun ja siitä kylmetyin.

Kansakoulussa oli silloin neljä osastoa ja kaksi luokkahuonetta, joten kaksi luokkaa joutui opiskelemaan samassa luokkahuoneessa. Opettaja Koskenjaakon lisäksi oli myös miesopettaja Pihlajaniemi.

Kolmannen osaston jälkeen toiset meistä jäivät jatkamaan kansakoulua ja toiset lähtivät oppikouluun Käkisalmeen. Minäkin aloin silloin oppikoulun Käkisalmassa. Junalla tultiin kerran kuussa lomalle — ei ne olleet mitään express-junia siihen aikaan. Olivathan vain ns sekajunia eikä aikataulukkaan ollut niin tarkka, vaan asemilla seistiin niin kauan

KAINO RYTTY:

Matti Lampun & Heikki Hakulisen kuoleman 40 v. muistolle

Liikemies ja Länkimestari

Siitä on vierinyt noin 90 ajast-aikaa kun kaksi, vielä silloin toisilleen tuntematonta miestä tekivät keskenään hevoskauppaa Joensuun markkinoilla. Toinen oli sakkolalainen maanviljelijä, kauppias ja liikemies, mutta ennenkaikkea hevosmies. Nimi oli tuolloin jo

kun porsaat oli myyty ja sitten jatkettiin.

Kolme vuotta ehdin käydä Käkisalmassa, kun isäni sai siirron Terijoen konttoriin v. 1932. Luulen, ettei hän koskaan oikein kotiutunut Terijoen kansainväliseen ilmapiiiriin, vaan ajatukset usein viipyivät parhaissa miehuusvuosissa Kiviniemessä — siinä "iloisten ukkojen kylässä". Neljä vuotta siirron jälkeen isäni mainen matka päättyi. Kiviniemeläiset ystävät saattoivat hänet viimeiselle matkalle. Muistan saattajien joukosta ainakin Ivanovin Mikon, Pitkäsien Matin, Männikön kummi-sedän ja Aleksandroffin Vanjan. Isäni kuoli nuorena — 53 vuotiaana, mutta sikäli onnellisena, ettei hänen tarvinnut kokea raskasta evakkotaivalta, vaan sai jäädä rakastamaansa Karjalaan.

Äitini kuoli vasta v. 1973 Kotkassa.

"Paljon olis muisteloita näitä, vaan riittää saapi tämä kerrakseen. Monet meistä on jo harmaapäitä ja kertoo näitä lastenlapsilleen. Pois vierii vuodet vaan, mutt' aikaa parhaintaan niin herkin mielin aina muistellaan —"

Falin'in Kirsti

kautta Suomen tunnettu. Hän oli hevosien ostaja.

Ei myyjäkään ensikertalainen ollut. Oli lapsesta lähtien hevosta arvostamaan ja arvostelemaan oppinut. Oli oppinut kun isä ja isoisä olivat elämänmittaisen kokemuksensa perusteella opettaneet. Oli myös omassa tallissa hevosia, useampiakin, mutta kauppamiehen vaisto vei markkinoille ostamaan ja myymään.

Kauppa syntyi. Se oli ensimmäinen, mutta ei suinkaan viimeinen hevoskauppa sakkolalaisen maanviljelijä-liikemies Matti Lampun ja räikkyläläis-syntyisen, sittemmin sakkolalaisen maanviljelijä-länkimestari Heikki Hakulisen välillä. Tämä oli kuitenkin merkittävä, sillä tästä hevoskaupasta alkoi noin neljännesvuosisataa kes-

tänyt liikekumppanuus. Tavattiin Savon ja Karjalan markkinoilla, tehtiin kauppia kun jo tuttuja oltiin, Lampun ollessa ostajapuolella. Näin Hakulinen toimi Lampulla — vielä silloin — epävirallisena ostomiehenä. Myöhemmin oikein virallisena, Lampun hankkiessa Pohjois-Karjalasta ja Savosta hevosia Venäjälle minne hän välitti niitä huomattavat määrät.

LAMPUN MATU

Ylläoleva oli Matti Lampun yleinen, paikkakunnan murteen mukainen kutsumanimi ja kyllä hän tällä nimellä myös puhuttelun kuuli.

Matti Lamppu oli syntynyt v. 1863 Petäjäjärven kylässä (Ryhmäsä). Vanhemmat olivat maanvil-

Heikki Hakulinen perheineen. Istumassa vasemmalta oikealle: Heikki, Lauri, Anna-Maria, sylissä Hilma ja Lyydi. Seisomassa vas. Anna, Hilja, Lempi ja Johannes. (Kuva otettu v. 1918).

parkitus, kadonneet ja löydetty lampaat ovat näissä kuulutuksissa keskeisellä sijalla. Muistiinpanoihin sisältyy myös merkintöjä Laatokan syvyydestä, rautamullan saantipaikoista Sakkolassa jne.

Muistiinpanonsa Neovius keräsi pääasiassa pitäjällä suorittamillaan virkamatkoilla. Muistivihkon on usein korvannut tavallisesta käärepaperista reväisty paperilappunen.

Neoviuksen keräily- ja tutkijan työ jatkui myöhemminkin, hänen muutettuaan pois Sakkolasta. Hänen myöhemmistä julkaisuisistaan mainittakoon Porvoon kaupungin ja pitäjän historia sekä Suomen evankelis-luterilaisen kir-

kon matrikkeli lisävihkoineen. Hän oli väsymätön kokoilija ja asiakirjojen julkaisija. Tietosanakirjat ja muut hakuteokset esittelevät hänet historian tutkijana.

Pastori Neoviuksen elämänavaiheista on syytä mainita seuraavaa: Hän syntyi Uudessakaupungissa v. 1858. Ylioppilaaksi hän tuli v. 1880. Papiksi hänet vihittiin v. 1885, joten Sakkola oli hänen ensimmäinen virkapaikkansa. Sakkolasta hän muutti v. 1889 Porvooseen, jossa hän toimi ensin piispan yksityissihteerinä ja v:sta 1893 tuomiokapitulin notaarina. Vuonna 1902 hänet nimitettiin Lohjan kirkkoherraksi, jota virkaa hän hoiti kuolemaansa saakka v. 1913.

Matti ja Loviisa Lamppu noin 30 vuoden ikäisinä. (Kuva otettu viime vuosisadan lopulla).

jelijä Tuomas ja Riitta Lamppu. Suku on vanhaa sakkolalaista sukua jonka juuret samaan sukuun kuuluvan pastori Suvanteen suoriittaman sukututkimuksen mukaan antavat Inkerin Tuutariin. Siirtyminen Suomeen on täällä tapahtunut isonvihan aikoihin. Petäjärveltä Lamput muuttivat v. 1912 muutaman kilometrin päähän Ojanien kylään, kodin sijaitessa

täällä kauniissa koivikossa Suvannan rantapalteeella. Täältä Matti Lamppu oli ostanut useampia tiloja yhdistäen ne yhteisviljelykseen. Näin hän kehitti tilastaan yhden seutukunnan esimerkillisimmin viljellyn ja vakavaraisimpiin kuuluvan maanviljelystilän. Tilalla oli viljanviljelyn ohella nautakarja ja sika-, mutta ennenkaikkea he-

vostaloudella merkittävät osansa.

Matti Lamppu oli vilkas, terävä-älyinen, peräänantamaton, sekä uudistus ja kokeiluhaluinen mies jo aivan nuoruudestaan lähtien. Hänen syntymänsä aikoihin Sakkolassa virinnyt hevoskasvatus ja yleensä hevosharrastus ravikilpailuineen tempasivat mukaansa myös nuoren vilkkaan miehen. Olihan isä, Tuomas Lamppu myös "hevoskärpäsän purema." Näin hevosinnostus tuli hänelle kuin perintönä ja niimpä Sakkolan historia mainitseekin hänestä: "Ansiokkain kasvattaja oli ehdottomasti usein mainittu kauppias ja maanviljelijä Matti Lamppu..." Hyväksyttiin hän Lampulta vuosisadan vaihteen aikoihin, sen kahdenkymmentä vuotta kantakirjaan, mikä lienee kärkeilykema, tai ainakin kärkilukemia Sakkolassa.

Noihin aikoihin siitoshevosen arvoa mitattaessa sen arvokkain ominaisuus oli ravijuoksu. On luonnollista, että juoksun harjoittamisessa hevosen kasvattajan tuli olla tehtävänsä tasolla. Tässä, kuten monessa muussakin pitäneen paikkansa tuo vanha sanonta: "työ tekijänsä neuvoo." Ainakin Matti Lampusta kehittyi yksi sen ajan kuuluisimpia, ellei aivan kuuluisin raviurheilun mies, voittaen kilpailuja ympäri Suomen. Niihin tässä puuttumatta, sillä niistä saadaan lähempi tieto Sakkolan historiasta kappaleessa "Hevostalous."

Matti Lamppu ei ollut vain raviurheilun harrastaja, vaan myös sen kehittäjä. Niimpä hän suunnitteli itse uudenmalliset kilpa-ajosilat, sekä kilpa-ajokärrit. Näihin hän sai idean Keski-Euroopan maihin Saksaan ja Hollantiin, sekä Tanskaan tekemältään opintomatkalta. Samoin lumiaisoilla varustettuun rekeen. Tähän hän otti mallin Berlinin mueossa olevasta Napoelonin sotareestä. Tätä mal-

lia käyttivät sittemmin Kannaksen rekimestarit, varsinkin pienempiin kirkkorekiin sovitettuna jolloin reki ei ollut niin altis kaatumiselle.

Silavaljas patenttinsa Lamppu myi Velj. Åströmin nahka- ja valjasliikkeelle. Tästä on Matti Lampun hyvä tuttava, myös raviurheilun harrastaja, silloinen kuplettilaulaja Pasi Jääskeläinen sanoittanut ja säveltänyt laulun, mistä Sakkolan historiassa sanat: "Kun Lampun Matill' oli valjaissa Ellu, sun pomfeli, pomfeli valjaissa Ellu, sillä mallilla Åström on keino-tellu, sun pomfeli, pomfeli pom." Tämän on myöhemmin levyllä laulanut S. Takala.

Suunnittelemanensa kilpa-ajokärryt hän vei tehtäväksi eräälle paikkakunnan kärrymestarille. Mentyään katsomaan työn edistymistä, kun ne eivät olleetkaan täysin piirustusten mukaiset, otti Lamppu lekan ja särki kärryn tekeleet.

— "Ehä mie siun tälläsii käsent tekemeä. Tie selaset niiko mie käsin ja niiko piirustuksis on. Älä sie sure sitä minkä ne maksoat, mie maksan."

Nyt kärryt onnistuivat, mutta lunastaessaan niitä vannotti Lamppu:

— "Ja sit muistat: Tälläsii kärrilöi et tie kellekeä toisil."

Muutamien vuosien kuluttua ajoi kuitenkin samallaisilla kärryillä toinenkin tunnettu sakkolalainen hevospies. Seppä oli rikkonut lupauksensa. Nyt Lamppu suuttui. Hän meni metsään, haki kärryjen aisoiksi sopivat puut, teki itse kärryt antaen niille nimeksi "rättänät." — No ainakoa tälläsil kärrilöil ei aja kukkoa muu. (Nämä ei olleet kilpa-ajokärrit).

Nämä tapaukset ajoittuvat tämän vuosisadan alkukymmenelle. Tuolloin Lampulla oli pienempoleinen nuori ori "Nyrty", mikä pidettiin heillä aivan vanhuuteen saakka. Noihin aikoihin oli myös

hevosmiesten yleinen tunnus leveälierinen harmaa hattu. Lamppu oli hankkinut tällaisen. Ei kulunut isoja aikoja, kun kärryjen mallin "markkinoinut" hevospies ajeli samallinen hattu päässään. Tämä oli taas Lampulle liikaa, mutta hänellä itsellään lienee ollut ilkurinen hymy suupielessään kun otti saksen ja leikkasi omasta lie-rit pois, jättäen vain lipan. Kun muistamme vielä tuon ajan hevospiesien käyttämän ylös saakka napitetun bees värisen kolmeneljännes takin, meille piirtyy kuva ulkoisesti tuntemastamme Lampun Matista. Piirtyy jonkillaan legendaarinen kuva pitkästä, hoikasta, suoraryhtisestä ja vielä vanhana-kin vilkaasta ja nopealiikkeisestä miehestä. Meille piirtyy kuva hevospiesistä joka ajoi lujaa, paljonkin valkjärveläisten mallista poikkeavien ruskeaksi maalattujen omatekoisten kärrien (rättänöiden) edessä pieni, mutta tulinen juoksijaori Nyrty. Tunsimmeko sittenkään hänet oikein? Tuskin.

Kerran kilpailumatkalla Oulussa Matti Lamppu ja edellämainittu Pasi Jääskeläinen joutuivat nukkumaan vieretysten samalla petillä, Jääskeläinen puhui Lampulle:

— Kuule, teetä minulle samalaiset ja samanmalliset kilpakärrit kuin sinullakin on.

— Teetän, mutta vain yhdellä ehdolla.

— No mikä se on?

— Se on se, että sinä itse teet

minulle omatekoisesti, kuten itsellesikin, samanmallisen ja täysin samallaisen kanteleen.

Asia sovittiin enempää tinkimättä. Niin Lamppu sai kanteleen ja Jääskeläinen Lampun suunnitteleman mallin mukaiset kilpakärrit. Tämä kannel oli kuulemma yksi Matti Lampun rakkaimpia esineitä. Vilikkaan luonteensa vuoksi hän oli herkkä iloitsemaan, mutta yhtä herkkä myös "räjähtämään." Aina tällaisten mielialojen vallitessa, mikäli tilaisuus salli tarttui hän kanteleeseen soitellen sillä julki niin ilonsa kuin surunsakin. Lempilaulunsa, mitä hänen kuultiin usein laulavan oli: "Oi jos oisit sydämeni puhdas kuni kehdon lapsi..."

j a t k u u

Jukka Niemi

Vesilahti

PÄÄMYYMÄLÄMME

ja

MYYMÄLÄAUTOMME

PALVELEVAT TEITÄ

**Rauhallista Joulua ja
Onnea Uudelle Vuodelle
toivottaa**

Pärssisen Konepaja

35500 Korkeakoski puh. 935-81204

Karjalaisen kulttuurin tapahtuma Punkalaitumen Yli-Kirralla

A: Mik' on aikamme aatteista lennokkain, mikä suurin päivien työstä? Mikä tuojana henkien kauneimpain, mikä nostavi meitä yöstä?

Se on aate Mestarin, Herran! Hän kysyjän vastasi kerran: On rauhasi suurin syömmessä, jos lähimmäistäsi kuin itseäs sä rakastat — saman verran!

T: Sinä täyttäös ihminen tämä vain, olet palvoja silloin parhaan: Olet eläjä hetkien kauneimpain, et jouten sä hapuile harhaan.

Yhdessä: Ei tarvita Suomessa suurempaa, tämä aate, se kansan kantaa. Se on itsensä Ikuisen neuvomaa, siks kallista kasvua antaa! Se aate, se voittohon johtaa, se kaikkien puolesta hohtaa, yks vieraampi ei kuin toinenkaan käy kaikki kaikille toimimaan, veli veljen tiellä kohtaa.

Sana yksi on vain, se vapaus mikä mieltämme innostaa, se rinnassa soi, se voimia toi, kun ol vaarassa synnyinmaa.

Sen rinnalla kalpeni rakkaus omaan lapseen, morsiameen, se viittovi vaan yhä parempaan isänmaahamme yhteiseen.

Sana yksi vain, se taistelijan vei työhön hurmeiseen, sitä väistää ei voi, kun maan yli soi ja kutsuvi linjoilleen.

Sana yksi on vain, ei toista lie maan päällä niin hurmaavaa, se ei muuttua voi, se sorjana soi ja ei pelkää se kuolemaa.

T: Meidän tulee muistaa lahjoitusmaatalonpoikien paatinen pata, kannakselaisten peltojen kivistä kyhätty jylhän järkäleinen pylväs — jonka jokaiseen pultertiin on isien aura karahtanut, äiti niiden paasien vierellä tummina iltoina istunut ja itkenyt, sisar vapautta kaihonnut, veli elämän kohtaloa kironnut.

A: Niissä näkyy isävainaitten jalanjälki, emojen kyynel, sekä siskojen ja veljien näkemätömän vapauden kaipaus.

T: Hiljennymme — muistelem-

me — kuuntelemme. — Soi Karjalaisten laulu.

T: On aaltoja työnnellä tuulien, on rintoja riuhua tuskien. On päiviä, jotka vitkaan vaipuu, on katkeruutta ja jäytää kaipuu, on puhetta puutteesta, kulkijoista, — olen yksi maantien miehistä noista, en tiedä kodista, ystävistä, sen vaimen muistan ma lähdin mistä.

A: Oli siellä lähellä suuri Vuoksi ja laaja Laatokka täytti luoksi, ja vihreet lietteet ja kylät vankat, ja heljät lehdot ja salot sankat.

Sen virrat vierivät otsin ylvin, sen niemet muistamme piirroin jylhin, ja kuolleissa meillä viimeinen on muisto Karjalan Kannaksen!

Yhdessä: On hyvä kun on isänmaa myös maantien kulkijalla, en tälleen kammo kuolemaa — käyn vastaan nauramalla, saan jäädä Suomen multahan ja uuden aamun kultahan taas uudet suvut herää ja Sammon murut kerää!

T: Suomi jäi...

A: Vapaus kesti...

Yhdessä: Kaunis Karjala katosi...!

Jatkuu

AKE SYSTÄ

Aina kun ajatukseni lentävät Myllytorpan maille näen Aken touhuamassa. On niin monta tapaus, niin monta kaunista muistoa tuosta hiljaisesta, hillitystä ihmisestä. Kaiken, mitä hän osasi, kaiken hän oli oppinut elämän koulussa. Ja hyvin hän oli opetukset valinnut, vain parhaan opetuksen omaksunut. Nyt kun käsitan kaiken paremmin kuin nuorena, niin ihmettelen hänen erikoista käytöstään lapsia kohtaan. Hänellä oli siihen ihan erikoiset lahjat ja siksi hän on niin kasvanut kiinni lapsuusajan muistoihini.

Hänellä oli aikaa minulle, vaikka samalla teki töitään, niin minä tunsin olevani mukana hänen touhuissaan. Piparkakkumuistot saivat veden suuhuni. Sain seurata hänen taikinan tekoansa ja kun taikina oli sitten valmis, sain mais-tajaisia. Ja minusta se taikina oli niin ihanan maukasta, että olisin mielelläni syönyt koko (taikinan) -annoksen ja ihmettelin, miksi piti paistaa ollenkaan, kun taikina oli paljon aroomisenpaa ja parempaa makuhermoille kuin valmiit kovat piparkakut. Ake nauroi omaa hyväntahtoista nauruaan ja sanoi it-

sekin ihmettelevänsä sitä, mutta tapa on sellainen, että paistetaan. Siten o kai hienompaa tarjoilla ja säilyttää kakkuja. "Jätä pieni pala taikinaa minulle huomiseksi", pyysin. Ja niin sain vielä seuraavana ja seuraavana päivänä palan piparkakkutaikinasta, kunnes loppui viimein ja muita herkkuja valmistui.

Ake oli etevä ruuanlaittaja. Lohiriisi-, kaaliriisi-, munariisipiiraat paistettuina voivehnaat aikina-kuoreen isolla pullapellillä olivat suussa sulavia. Ja entä Sakkolan kakkarat ja puolikuun muotoiset ohra-, tattari-, herssi-, riisi-, tatti- ja riisiporkkanapiiraat. Vastakir-nuttu voi ja tuoretta kirnupiimää

niiden kyytipoikana! Voi veljet!

Kanapaisti ja -keitto olivat eri maukkaita. Kanan liha oli silloin ehkä parempaa kuin nykyisten keinolihotettujen kanojen, mutta sen makuista en ole saanut kuin silloin muinoin. Samoin lihaliemi, puljonki, pikkupiirakoiden kera, jotka paistettiin rasvassa matalassa pannussa hiilloksella leivinuunissa oli tosi herkkua. Entä sitten vaahtokermahyytelö, jossa oli suklaahiutaleita ja karpalokiisseli. Se on vieläkin mieleiseni jälkiruoka. Ja paljon muuta, paljon, paljon.

Ake oli tullut jo nuorena tytönä isoäitini apulaiseksi. Isoäitini oli hänelle sekä opettaja että äiti.

Muistan ajan, jolloin isoäiti vielä piti huolen kerman kuorimisesta. Siihen aikaan ei meillä ollut separaattoria, vaan maito kaadettiin savikulhoihin ja yön seisottuaan kuorittiin kerma pinnalta lusikalla. Tarkkaa työtä. Tuo työ oli viimeksi Aken huolena ja seurailin usein hänen taitavaa lusi-koimistaan. Kerma sai sitten hiukan hapata. Meillä ei ollut isoa karjaa 5—6 lehmää vain, mutta voita kirnuttiin pari kolme kertaa viikossa. Kirnu oli sen ajan parhaita. Isoon metallikulhoon kaadettiin hapankerma, smetana, ja kammilla pyörittäen se kirnuttiin voiksi. Minä sain pyörittää ja se oli minusta tärkeää hommaa. Paras osa oli pyörityspalkka kupillinen paksua juuri voiksi muuttuvaa kermaa.

"Kyllä sinä Ake osaat tehdä tämän smetanan makeaksi", juttelin maiskutelllessani.

"Hyvä on ollut opettajanikin Baabinkasi", sanoi Ake.

"Baabinka" oli isoäitilleni antamani lempinimi, johtui kai siitä, kun hän kutsui minua "Klaudinkaksi".

"Niin vaan on ollut minulla hyvä oppilas, että osaa jo tehdä kaiken

paremminkin kuin minä", puheli Baabiska.

He olivat kaksi niitä ihmeellisiä ihmisiä, jotka osaavat innostaa ja kiittää toisia ja heidän läheisyydessään oli sopusoinnun tuntua, mikä teki syrjäisenkin olon niin suloisen mukavaksi.

Monta on muistoa mielessäni, mutta eihän palstatilaa riittäisi alkuunkaan, jos ihan kaiken kertoisin.

Yhden touhun tahdon vielä muistella.

Meillä oli muutama lammas ja villat kehrättiin kotona. Sain minäkin auttaa Aken ohjauksella kartaamisessa. Musta ja valkea villa asetettiin kartan päälle, molempia sopivassa tasaisessa suhteessa, että langasta tulisi kauniin harmaata. Valmiiksi sekoitetusta villasta Ake osasi taitavasti kiepsauttaa leppeen; pehmeän, ohuen, kevyen, läpinäkyvän. Leppeitä tehtiin iso kasa, ja sitten alkoi kehräys. Oli tosiaan hauskaa seurata leppeen venymistä tasaiseksi langaksi. Minäkin sain yrittää. Se se lapusudessani oli hyvä puoli, että sain yrittää ja mihin olisinkaan pystynyt, jos elämä oli-

si saanut jatkua Myllytorpan aikojen tyyliin.

Kaukana ovat nyt nuo aurinkoajat. Mullan alla nukkuu niin Baabinka kuin Ake. Ake hoiti isoäitiäni hänen pitkän ja ankaran sairautensa aikana ja saattoi haudan lepoon uskollisena apulaisena.

Muistot elävät, niin kauan kuljen maan päällä. Sitten kun siirryn rakkaitteni seuraan rauhan mailla menevät muistotkin mukain. Tahdon jättää tämän pienen muistokukkasen ahkerasta, hyvästä ihmisestä, joka oli elämäntehäväkseen valinnut toisten auttamisen.

Saihan hän palkkansa aikanaan, sanoo ehkä joku. Se on elämän välttämättömyys saada palkka työstään, mutta tärkeintä on miten tuo palkkatyö suoritetaan. Onko sydän mukana ja iloitseeko tekijä tuloksistaan.

"Ei kukaan kysy kuinka kauan on kulunut aikaa hyvän työn suorituksesta, vaan kaikki kysyvät kuka sen on tehnyt", näin oli Akella tapana sanoa minulle kun joskus yritin kiirehtiä ja hosua tehtävissäni.

Klaudia Pelkinen

TOIVOTAMME KAIKILLE LUKIJOILLEMME

**HYVÄÄ JOULUA ja
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA**

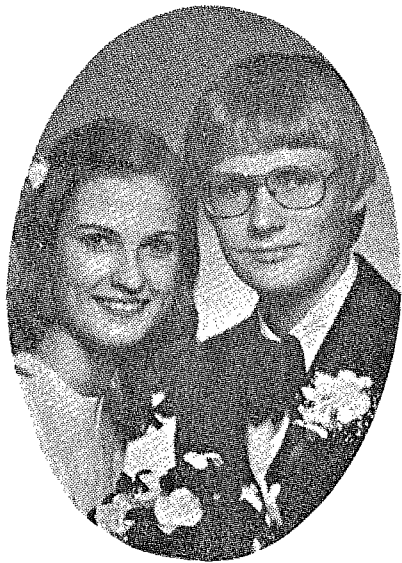
Suvannon Seutu

**HYVÄÄ JOULUA ja
ONNEA UUDELLE VUODELLE**

toivottaa

Lempäälän Pyörä

Vihittyjä

Avioliittoon vihittiin 26.8.1978 Nokian Pinsiön kirkossa tekniikan ylioppilas Tarja Helena Uosukainen ja Mikko Immanuel Koskentalo. Morsiamen vanhemmat Liisa ja Matti Uosukainen ovat kiviniemeläisiä.

Vihkimisen toimitti rovasti Yrjö Vesterinen.

Siunausrikasta
Joulua ja
Onnellista
Uutta Vuotta

toivottaa

Kauppaliike
Helena Varmasheinä
Vakkala Vesilahti

KUOLLEITA

Kerttu Jortikka os Kärnä syntyi 14.12.1893 Lahdessa, kuoli 12.10.1978 Helsingissä. Ostettuaan v.1916 miehensä tri Mikko Jortikan kanssa Kekkilän kartanon Sakkolassa hän avusti puolisoaan laajan hedelmätarhan perustamisessa ja puutarhakasvien lannoituskokeissa. Miehensä kuoltua hän toimi Kekkilä Oy hallituksen puheenjohtajana ja toimitusjohtajana vuoteen 1968.

Nuoruudessaan Kerttu Jortikka kuului Suomen Lauluun, toimi musiikinopettajana ja antoi oman laulukonsertin. Hän oli myös raamattupiirin ja kansanlähetyksen ystävä.

Iida Ruohotie os Suokas syntyi 1.1.1897 Sakkolassa, kuoli 21.10.1978 Helsingissä.

Maria Lamppu os Kallonen syntyi 28.4.1903 Sakkolan Petäjällä, kuoli 16.10.1978 Helsingissä. Hänen viimeinen kotipaikkansa Karjalassa oli Viipuri. Hän oli uutterasti mukana kaikessa toiminnassa Petäjärven martoissa ja Helsingin Sakkola-seurassa.

Taiteilija Onni Pursiainen syntyi 26.4.1905 Valkjärvellä, kuoli 14.10.1978 Lahdessa. Hän oli vuosikymmeniä Suomen tunne-

tuin siluettikuvien leikkaaja ja hän ehti leikata tunnetuista eturivin suomalaisista ainakin 10 000 ääriiivakuvaa, joista huomattavan osan luovutti korvauksetta museolle. Hän veisti myös monumentti-veistoksia eri kaupunkeihin ja myös Aleksanteri Aavan rintakuvan Suvanto-säätiön työnä Lempäälään.

Hänen kotikyliään Sakkolassa oli Petäjäjärvi ja Kiviniemi.

Rikhard Kurikka syntyi 3.11.1905 Sakkolan Petäjällä, kuoli 17.10. Viialassa. Hän toimi ennen eläkkeelle siirtymistään metsätyönjohtajana.

Ylivääpeli Johannes Kyllästinen syntyi 9.7.1912 Sakkolassa, kuoli 28.10.1978 Helsingissä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Volossula.

Elina Rautiainen os Kauppinen syntyi 13.11.1909 Sakkolassa, kuoli 6.11.1978 Tampereen keskussairaalassa.

Lahja Elisabet Koppanen os Siivonen syntyi 4.9.1925 Orivedellä, kuoli 9.10.1978 Orivedellä. Hän oli Pentti Koppanen puoliso Sakkolan Kiviniemestä.

Tauno Uosukaisen muistolle

Hämärtyvänä lokakuun iltana sain suruviestin, että Sinä Tauno olit poissa. Sait iäisyyskutsun 20.10.1978 Lempäälän terveyskeskuksessa 56 vuoden ikäisenä.

Hän oli syntynyt 8.11.1921 Sakkolan Haparaisissa ja hänen elämäntyönsä oli juuri alkamassa kun talvisota katkaisi sen. Isänmaataan rakastavana nuorukaisena hän liittyi vapaaehtoisena isän-

maan puolustajien jaloön joukkoon, jota jatkui aina jatkosodan päättymiseen asti.

Sodan jälkeen hänen kotipaikkaan tuli Lempäälä ja työpaikanaan Tampere, josta suurimman osan suoritti Maito-Pirkan palveluksessa. Jo elämän parhaina miehuvuosina ankara sairaus katkaisi hänen työnsä ja näin hän joutui viettämään viimeiset elinvuotensa sairastuvuoteella, kunnes elämän liekki hiljaa sammui.

Vainajaa jäivät lähinnä suremaan puoliso, lapset ja lastenlapset. Marraskuun iltana 4.11.1978 siunattiin hänen maallinen tomunsa Lempäälän Ristimäen siunauskappelissa. Siunauksen toimitti kirkkoherra Heikki Miettinen.

Kaunis kukkakumpu jäi peittämään Taunon viimeistä lepopaikkaa.

Väinö Kekki

Petäjärven poikien muistolle:

Rikhard Kurikka

17.10.1978 sammui Rikhard Kurikan ("Pitkän Rikun") elämän kaari Viialassa, jossa sai viimeisen leposijansa. Hän oli syntynyt Petäjällä 1905. Jo aivan nuorena hän joutui raskaisiin metsätöihin, kehittyen työssään alan ammattimieheksi ja erittäin terävä-älyisenä miehenä joutui jo ennen sotia työnjohtajatehtäviin. Täydentäen ammatitaitoaan monilla kursseilla toimi hän työnjohtajana monilla suurilla työnantajilla, viimeksi Tie- ja vesirakennushallituksella, josta sitten jäi eläkkeelle. Isänmaallisen ajattelutavan ja luonteen omaavana otti hän nuoruudessaan kotiseudulla tarmokkaasti osaa suojeluskuntatyöhön. Osallistuen myös molempiin sotiimme. Viimeisen vuosikymmenen hän vietti oloneuvok-

sen päiviään omakotitalossaan ja viimeisen vuotensa rivitaloasunossaan johon heikontunut terveys pakotti muuttamaan.

Kaikki sakkolalaiset muistavat hänet huumorintajuisena ja teräväsanaaisena, ystävällisenä ihmisenä. Soittakoot suuret humisevat kuuset Viialan kalmistossa hänen hautakumpunsa yllä rauhoittavaa musiikkia entiselle metsien miehelle.

Heino Kurikka

Onni Pursiainen

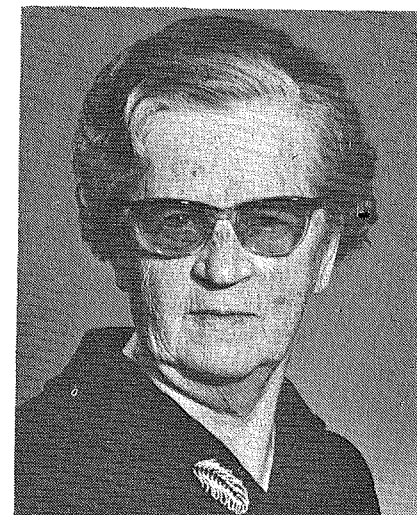
Syntynyt Valkjärvellä, mutta kasvanut pienestä pojasta saakka Petäjällä. Istuimme pari vuotta rinnatusten kansakoulua käydessä, opettaja Holopaisen oppilaina. Jo silloin näkyivät Onnissa taiteilijan lahjat. Piirustus oli hänellä kaikki kaikessa ja hän osasi sen taidon. Hän oli taiteilija luontaisilta lahjoiltaan, koko elämänsä ajan hän myös harrasti ja harjoitti tätä alaa. Se kuvastui kaikissa hänen elämän otteissaan. Pisimmälle hän pääsi silhuettitaiteessaan, mutta harrasti myös muovailua, jopa kuvanveistotaidetta. Hänen 60.000 kuvaa käsit-

tävä silhuettikansionsa on kansallismuseon hallussa. Hän teki 20-30 luvun vaihteilla taidekiertueen Viroon ja Ruotsiin, jolla retkellä viipyi noin vuoden päivät. Apulaisenaan hänellä oli toinen Petäjällä, Rikhard Kurikka "Pitkä-Riku". Onni oli myös musiikallinen, hyvä sahalla soittaja, hän antoi nuorempina kotiseudulla soitto- ja laulukonsertteja, tai sannottaisiinko viihdeiltoja. Onni otti osaa moniin suuriin muistomerkkisuunnittelukilpailuihin, mutta kun ei ollut koulututkintoja ja tunnettua nimeä, ei päässyt sijoittumaan ensisijoille.

Onni Pursiainen Vietti viimeiset vuosikymmenensä Lahdessa, muistellen kuitenkin aina lapsuusaikoja Petäjällä. Hän kuoli 14.10.1978 Lahdessa. Kaikki sakkolalaiset tunsivat Onnin hilpeäluontoisena taiteilijana. Sakkolalaisille jäi heiltä muistoksi kirjailija Aleksanteri Aavan muistomerkki Lempäälään ja Sakkolan viirissä oleva pyylevä porsas, jotka molemmat ovat Onnin käsi-alaa. Saakoon hän rauhaan levon rakentamansa isänmaan povessa.

Heino Kurikka

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

85 VUOTTA täytti 14.10.1978 Helena Viskari, os Repo, Orivedellä.

Vireätä ja hyväkuntoista päivänsankaria muistivat lukuisat sukulaiset ja ystävät onnittelukäynnein, kukin ja tervehdyksin.

Syntymäkodissaan, Repojoen sukulalossa Kaarnaajoen Taipaleenjoella, hän kahdeksanlapsisen perheen sisaruksista toiseksi vanhimpana joutui jo pienestä pitäen huolehtimaan nuoremmistaan ja osallistumaan kotitilan töihin. Perheen muuttaessa omalle tilalleen

"Hätäkorpeen", hän oli 18-vuotias.

Vilakkalasta löytyi aikanaan myös aviopuoliso Albin, Viskareitten veljessarjasta. Häät pidettiin v. 1917 ja nuoripari asetui aluksi herastuomari Mikko Viskarin suurperheeseen.

Maanpuolustustöihin osallistuttiin aktiivisesti. Vapaussodan aikana paikkakunnan naiset työllään tukivat vapaussotureita. Karstattiin, kehrättiin, neulottiin ja ommeltiin. Paljon syntyi sukkaa, lumivaippaa ja patruunavöitäkin armeijan moniin tarpeisiin. Noista ajoista on päivänsankarille muistona hänelle tunnustukseksi osallistumisestaan myönnetty Vapaussodan muistomitali.

Riуска aviomies halusi kuitenkin koetella voimiaan itsenäisenä yrittäjänä. Paikka omaa työtä ja omaa kotia varten katsottiin Koverojalta. Yhteisin ponnisteluin siellä ensin kunnostettiin mylly ja ajan kanssa rakennettiin saha ja uusi koti. Perheeseen syntyi kaksi lasta; poika ja tyttö.

Työtä siis oli omasta takaakin jo yllin kyllin. Silti riitti kummallakin voimia myös kylän yhteisiin toimintoihin.

Rauhan vuosina paikkakunnalla oli nuorisoseuratyö vilkasta. Siihen osallistuttiin joukolla; laulukuoroon, näytelmiin, lausuntaan.

Myös Marttojen toiminta oli hyvin järjestettyä ja monipuolista. Martoissa tehtiin käsitöitä, pidettiin kutomakursseja ja myyjäisiä.

Helena Viskari osoittautui taitavaksi kutojaksi. Sakkolan aikaisista taidonnäytteistä on vielä joku-nen tallella, ensin osa on hävinnyt vuosien varrella ja kahdella evakotapaalella. Käsitöitä syntyy kyllä jatkuvasti vieläkin, nyt Orivedellä — eläkepäivien ratoksi ja lahjan saajien iloksi.

Jatkuva työ maanpuolustuksen hyväksi kuului kannakselaisten elämään luonnostaan. Naiset teki-

vät sitä Lotta-Svårdin tunnuksin. Toiminta oli tehokasta ja sitä elähdytti aito isänmaallisuus. Pahan päivän tullen löytyikin sitten valmiutta monenlaisiin tehtäviin. Helena Viskari toimi YH-aikana mm. muonituslottana Sakkola-Kaarnajoen patteristossa ja kantiinissa, joka oli sijoitettu hänen omaan kotiinsa Koverojalle. Kantiinitehtäviin hän osallistui myös evakkoaikana Kolhossa.

Osa sakkolalaisista päätyi evakomatkallaan loppujen lopuksi Orivedelle ja asettui sinne pysyvästi. Heidän joukkoonsa kuului myös Albin Viskari, joka jälleen alkoi alusta myllyn ja sahan pidon. Paikka löytyi tällä kertaa Hirsilästä.

Yhdessä jatkettiin yrittämistä kunnes sairaus iski Helena Viskariin v. 1948, ja vei voimat lähes 6 vuodeksi. Toipuminen oli hidasta, mutta vähitellen voimat palautuivat sinä määrin, että kotiaskareet alkoivat taas sujua.

Näin saivat puoliset jälleen viettää useita yhteisiä vuosia, joita vain tavanomaiset arkihuolet sävyttivät.

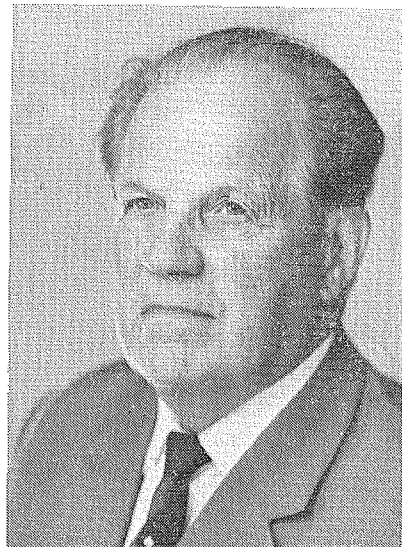
Albin Viskarin äkillinen sairaus v. 1971 ja pitkäaikainen sairaalassaoloaika ja potilaan voimien uupuminen olivat raskasta ja vaikeata läheltä seurata.

Helena Viskarilla on kuitenkin Raamatun sanoma ollut tukenaan kaikissa elämänsä vaiheissa.

Hän osallistuu nykyään vanhemman polven rientoihin Oriveden Kultaisen iän kerhossa. Sukunsa nuorta väkeä hän ihastuttaa virkeillä mielipiteillään ajankohtaisista asioista.

Lisää pitkää ikää ja terveyttä jatkossakin toivottavat varmaan kaikki onnittelijat — läheltä ja kaukaa!

85 VUOTTA täytti 23.10.1978 Albert Viskari Orivedellä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Vilakkala.

80 VUOTTA täytti 31.10.1978 luutnantti evp Vilho Viskari Helsingissä. Entinen kotikylänsä Sakkolan Vilakkala.

80 VUOTTA täytti 30.10.1978 Nestori Nykänen Viialassa. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Kiviniemi.

60 VUOTTA täytti 18.11.1978 Lempi Virolainen Vaasassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi.

70 VUOTTA täytti 14.10.1978 Selma Kuntanen Porin Toukarissa. Entinen kotipaikkansa oli Sakkolan Hovinkylä.

50 VUOTTA täytti 30.10.1978 Eila Kuisma o.s. Vulli Oulaisissa. Hän on syntynyt Sakkolan Röykkylässä.

50 VUOTTA täytti 14.12.1978 Maila Marttila o.s. Kurikka Valkeakoskella. Hän on syntynyt Sakkolan Röykkylässä.

Joulua Helenan seurassa

Vietin viimeisenä kortteerilais-talvenamme, runsaat kolmekymmentä ajast-aikaa takaisinpäin. Vanhempani lähtivät keskisuomalaisen kanssa avioituneen sisareni luokse joulunviettoon ja minun syötettäväkseni uskottiin lehmä, jonka lypsämisestä setäni emäntä piti huolen.

Aattoiltana, ihmisten mässätesä, elukka alkoi paastonsa, ei se paksuudestaan huolimatta ähkysestä vaikuttanut, seista jökötti vain paikallaan eikä märehtinyt. Lypsäjäkin huolestui: "Eihä täst lähe mittää, jos tää ei aamuu männes korjahu, ni siun pittää kutsuu lääkäri tätä katsomaa. — Mist, Halperkha ilmotti leheski jot heä ei uo tavattavis joulun? — No, pyyvä sit vaik Sepä-Mati Helenoa, oha hää näist enemmänä peril ko myö".

Jouluaamu ei tuonut myönteistä muutosta tullessaan, sentakia lähdinkin jo anivarhain, kirkkoonmenijöitä väistellen, hakemaan Helenaa avuksi läsijäle. Hän läh-tikin mukaani hiijailematta, kysyen jo matkalla. "Mitä sie uot sil syöttänt? — Vähä heinii ja ruumeapetta. — Miust teä soatais siu puhheiheis mukkoa olla satakerraumpii, onks teil pellovassiemeni ja Laupersuolaa? — Ei uo, mut suolaa ainaki soap kaupast. — No, katsotoaha ensitäi ja kaurajauhoistki tulluo keitämäl yhtähyevä liukastetta. — Tehheä sillie, mie poan kiehumoa iha paikal".

Seoksen valmistuttua hurputin sitä lehmälle juottaessamme osak-seni koituneesta jouluharmista. Silloinpa Helena kuvasi minulle tuota joulupukki, tontut, leikit, lahjat sisältöistä juhlaamme toiselta, minulta aiemmin huomaa-matta jääneeltä kantilta. Vapah-tajamme äiti kärsi ensimmäisenä jouluyönä synnytyskivuista, lisä-

painona aikakautensa ihmisten nurjamielinen suhtautumistapa ennen vihkimistä sattuneeseen lapsensaantiin. Lapsen, jota hän ei edes saanut pitää itsellään, koska pienokainen kuului kaikille kansoille. Sormellaan lehmää osoittaen Helena selvitti kristillisyyttä: "Tuokii omoa vaskajoase nuoluo ja suosii, mut toise jälke-läistä puskoa ja hönni poikkie, hyö o luontokappaleita eikä sellane ihminekkeä uo paljo enemppä, jos ei ymmärrä jot hyvä kuuluu jokahisel. Heä opetti ihmisii tuntemoa toisiese yhevertaisiks isä lapsiks, eikä ne lihhaist juuret Häne mukkoase ristityl tähellissii Viel piinapuulki Heä vakkooitti tätä, ko näytti äitillie toista miestä ja sano, jot katso, poikais".

Edelläkerrottu katsantokanta joutui Helenan omassa vaelluk-sessa kovalle koetukselle. Avioiduttuaan leskimiehen kanssa hän tämän poismentyä, joutui yksin-huoltajaäidiksi kahdelle lapselle joita hän ilman lain velvoitusta kasvatti ominaan, säilyttäen ta-loudellisesta ahdingosta huolimatta perheyhteyden. Toinen toistan-sa tukien he jakoivat keskenään sen vähän, minkä saivat ansait-tua elannokseen. Kun Helena sit-ten poikansa kaaduttua haki elatustukea valtiolta oman vanhuu-tensa ja orvon tyttärentyttäreensä turvaksi, hänen pyyntönsä hylät-tiin. Perusteluna oli se, ettei poi-kaa, eikä siitä syystä valtiota-kaan, olisi raastuvassa voitu tuo-mita elatusvelvolliseksi äitipuolel-leen. Ei Helena katkeroitunut, tuns vain surua siitä, että tällä päätöksellään valtion tuomarit ikäänkuin mitätöivät heidän uh-rinsa isänmaalle. Ehkäpä nämä eivät olleet tietoisia siitä, mitä Abraham Lincoln, vauvaiässä synnyttävästään orvoksi jäänyt poika, kirjoitti, emintimäänsä

tarkoittaen, häntä presidentiksi valitsemisesta onniteleelle tutta-valleen. "Ilman hyvän äitini rak-kautta, tukea ja rohkaisua, ei mi-nusta koskaan olisi tullut Liitto-valtion Presidenttiä ja jos sinä jo-takin kelvollista minussa voit nähdä, lue se tuon kultasydämi-sen naisen ansioksi".

Lingoln on maailmankulu, He-lena taas nukkavieru, vapiseva-päinen, harmaantunut talonpoi-kaisnainen, parhain ihmisessä heil-lä kuitenkin oli yhteistä: Myötä-elämisen lahja, tuo kyky nähdä itsensä heikon sijalla, pyyteettö-myys, inhimillinen lämpö ja nöy-rä mieli.

Helenan rukoukset ja rohto pa-ransivat lehmän, huoli väistyi ja sain mielelleni joulurauhan. Ikui-suutta ajallisuuden jatkeena pi-tävästä Helenasta oli vahvan kä-den avun välittyminen tarvitsijal-le toisen ihmisen kautta, ihan luonnollinen asia. Tyttärentyttä-rensä maailmaantulon myötä, vastoin omaymmärryksellistä toi-vomustaan, hänet myöhemmin käsityksensä mukaan, varjeltiin monen vanhuksen osaksi tulevalta yksinäisyyden ja hyljättyksi tul-leen tunnolta. Olen vain tomun mies ja sellaisena tullen pysy-määnkin. Tietopiiriäni isonpien asioiden kohdalla joudun naapurin Samulin tavoin toteamaan: "Meä ja tiije".

Joulukynttilät valaisnevat tä-nä vuonnakin Kalevankankaan pi-mentyvää iltaa, ehkäpä joku sy-tyttää sellaisen sinunkin hauta-kummulesi Helena? Ei tämänlaa-tuiseen muistamiseen vainajien palvontarituaalin jäännettä liity. Paremminkin kynttilänliekit ovat kuvainnollistamassa lämpöä, jota kristittyjen tulisi lähimmäisiään kohtaan tuntea. Jospa ne samal-la hiuottaisivat itsekunkin pai-danalaista routakuorrutusta edes vähäsen ohuemmaksi!

toivoo! alamäe poikakii

Jaakon Antti

Vuonna 1875 syntyi Sakkolan Petäjärven rannalla sijaitsevassa talossa poika, joka sai kasteessa nimen Antti.

Vuosien kuluessa Antti kasvoi ja varttui asevelvollisuusikään ja piti mennä arvan nostoon, jota nykyisin sanotaan asevelvollisten kutsunnaksi, ja siellä arpa lanke- si Antille. Talon ainoana poikana ei hänen olisi lain mukaan tarvinnut lähteä armeijaan, mutta kun sotaherra kysyi perhesuhteita,

Sakkolan laulu

*Kaipauksen kielin
soikoon laulu Sakkolan!
Siellä viettää saimme
elon ajan parhaimman.
Ojaniemi, Viiksanlahti,
Kiviniemen kosken mahti
muistoissamme on.*

*Eivät ole unhoon jääneet
rannat, ahomaat.
Sieluissamme ovat
kyläkuvat höhdokkaat.
Petäjärvi, Pannusaari,
kauniina kuin sateenkaari
muistoissamme on.*

*Taivaan kirkkautta
välkkyi peili Suvannon.
On, kuin kuvastuisi
siinä kulku Kohtalon:
Tyyntä sekä myrskypuolta,
onnen häivähdyttä, huolta
elossamme on.*

*Kauas kumahteli
ääni kirkonkellojen.
Risti korkealla
niinkuin merkki taivainen,
seudun yllä sakkolaisen
oli opas matkalaisen,
ikuisuutehen.*

niin Antti vastasi: Meiltä aina yksi mies väkeen joutaa, sillä kolme silmää katsoo vielä kotona. Seli- tys tähän vastaukseen oli se, että hänen isältään oli mennyt silmä tapaturmassa ja äidillä oli kaksi näkevää silmää.

Anttia miellytti seikkailu vie- raassa ympäristössä ja nyt hän pääsi tark'ampujapataljoonaan Viipuriin kolmeksi vuodeksi, jos- kin talvella oli kolme kuukautta kotilomaa.

Antin vapautuessa asepalveluk- sesta oli metsien arvo noussut paikkaunnalla suuresti ja metsä- työt tulivat ajankohtaisiksi. Tuk- kien rahtaus metsästä jokien ran- taan oli rivakan Antin mielihom- maa, mutta ei se, että puulaakien pomot katsoivat palstan sijainnin ja laadun putelin pohjan läpi pals- tan jaossa. Jos pomolle ei annettu "kiikaria" niin työt ja työarvot näyttivät tällaisilta: Kaikki puut ovat siloja ja oksattomia. Petäjät ovat vierä vieressä. Palsta on ai- van sopivasti "myyvättävä" joen rantaan, vaikka olisi ollut syvällä Ojaniemen notkossa saakka!

Tekomiehenä oli kiusana kanto- leima, joka oli lyöty "10 senttiä turpeen alapuolelle" ja se täytyi löytyä tyvitukissa.

Välitöinä ja kesäisin Antti kul- jetti hevosella kauppiaan tavaroita Pietarista ja Viipurista.

Kerran sattui niin, että kauppias olisi kuormannut kuorma- meno- matkalle tyhjiä tynnyreitä enempi kuin Antti katsoi sopivaksi. Tyn- nyrit oli jo lavettikärkyissä, mutta köyttämättä, kun Antti kahahti: Minun on hevonen ja omat on kär- ryt ja tien justi sellasen kuorman kuin minua haluttaa! Antti rois- kasi hevosta lautasille ja tyhjät tynnyrit "ottivat kolmiloikkaa" pitkin tienvar- tta mikä minnekin,

että ei kaikkia liene koskaan löy- tynytäkään.

Seuraavana kesänä pyysi kaup- pias kuljettamaan ison ja vihaisen sonnin hevospelillä elävänä Venä- jän puolelle Vartiamäkeen, koska eläin ei suostunut kävelemään, eikä silloin ollut turparenkaita jos- ta olisi voinut sitä hallita ja "äk- seerata" mielen mukaan.

Tämä n. 800 kiloa painava "va- sikka" köytettiin lavetti kärryyn ja matkalla aina missä vettä oli saatavissa kaadettiin sonnin sel- kään jäähdytystä, sillä oli kuuma kesäaika, ja näin vilvoiteltiin mat- kalaista. Perille meni ja kaupaksi kävi.

Kun raja suljettiin tuli kauppai- tiet suuntautumaan kohti Viipuria, jonne Antti alkoi kuljettaa lihahe- vosia huomattavassa määrässä.

Kun tämä ostohomma tuli paik- kakunnalla tiedoksi, niin hevosia tuotiin lähes joka päivä ostetta- vaksi. Joukossa oli loppuun ajeta- tuja, aitureita, vihasia, pattijal- koja ja muuten turmioita. Antti osti kaikki, oli millainen "peto" ta- hansa tavoiltaan. Vihaisen hevo- sen käsittely vaati karskin mie- hen, eikä sitä puolta Antilta puut- tunut.

Ensiksi kaikilta hevosilta irroi- tettiin jalasta kengät, jotka meni- vät uudelleen käyttöön oman kylän pajojen kautta ja niillä ken- gitettiin kylän hevoset pitkän ai- kaa.

Kaikille ostetuille hevosille tun- tomerkiksi leikattiin keritsimiä käyttäen lautasille karvoitukseen nimikirjaimet A:K.

Vahvoilla nuorapäisillä laitet- tiin ensimmäinen hevonen kiinni vetohevosien kieseihin ja tästä al- kaen hevonen edellisen hepan hän- tään riimuttuna. Näin matkattiin kohti Viipuria noin kaksi vuoro- kautta ja tämä kuljetus olisi ollut filmaamisen arvoinen, mutta eihän silloin ollut valokuvaajia aina saa-

tavissa kun jotain erikoista tapah- tui.

Antti oli luonnoltaan reipas ja karski, eikä myöskään vihannut viina, vaan hyväksyi sen käyttö- kelpoiseksi nautintoaineeksi. Sat- tui kumminkin niin, että Antti ma- nattiin kärkejiin todistajaksi viinan ostosta hyvältä kaveriltaan ja tuo- marin kanssa käytiin tämän tapai- nen keskustelu:

Tuomari: Onko todistaja osta- nut viinaa syytetyltä?

Antti: Olen ostanut.

Tuomari: Milloin viimeksi?

Antti: Tänä aamuna.

Tuomari: Millaisia eriä?

Antti: En pulloa enempää, enkä pulloa vähempää.

Tuomari: Todistaja saa poistua!

Antin mentyä tuomari uteli lau- tamiehiltä: — Onko tämä todis- taja todistuskelpoinen, vai onko se "hullu"?

Kylän lautamies selvitti asiaa: Tämä todistaja on meitä kaikkia viisaampi ja todistus on pätevä. Mies on vain suuri "koiranleuka" mieheksi ja sellaisena pysyykin.

Niin Antin todistuksen perus- teella syytettyä sakotettiin, joka saanto varojen puutteessa aika- naan raukesi vanhentuneena. Ka- verukset tuumivat asiaa monelta kantilta ja tulivat siihen päätök- seen, että asian lopulliseksi käsit- telyksi on syytä ryypätä pari "so- rokoskaa" venäläistä votkaa ja niin tapahtui. Nyt tuumittiin, että mihin loput pullo- t laitetaa? Antti esitti: — Hevosien rupun alle hei- niin peitetään! Lähen ostamaan Koselasta Paakkasen Matilta sen tukkilaisten valmiiksi härnäämän tamman, niin ei ole sellaista vii- nan nuuskijaa joka sinne talliin mene, kun se heppa on kotona! Näin oli juotavan saanti turvattu tuleviin aikoihin asti!

Toinen tapaus oli myös hyvin viinainen, sillä kieltolain aikaiset "raittiusetsivät" oli ottaneet erääl-

tä kaverilta pullon pois, mutta la- ki määräsi aineen ensin tunnis- tettavaksi kahdella puolueettomal- la maistajalla, jonka jälkeen asia vasta oli tuomittava teko ja syyt- teen alainen.

Antin onneksi valinta kohdistui Hiop Nirkkoseen ja Anttiin it- seensä. Ensin maistatettiin Jopilla joka ihmetteli: — En tiije, en tiije mitä on, mut on kovaa "pert- suu". Pullo ojennettiin Antille: — Maista mitä on aine?! Antti luimisti ja heti nykäisi pullon puo- leen, maiskutteli suutaan ja imeksi huuliaan: — Ei uo ainakoa Hovi- järve vettä. Etsivä koventeli: — Pullo pois! Ei käsketty ryyppää- mään. — Uo irt ryysys ja pul- lost! Maku on viel selvittämättä! Antti kulautti taas ja maiskutteli: — Ei uo ainakaan meijä kaivo- vettä! Lopuksi liritti pullon poh- jan kuivaksi suuhunsa ja tuumi: Ei se olt Suvannon vettä. Koska silloisilla instrumenteilla ei saanut näytettä miehen sisältä, niin tämä- kin syyte raukesi ja moni mies voi hyvin ja naurahteli tapahtu- malle.

Kun Hiitolan—Raasulin rauta- tiet alettiin rakentaa osti Antti romaani-mieheiltä ison ja kovate- koisen orhin. Hevosien omistajalla lie ollut rehua vähän, koska hevo- sessa ei lihaa ollut kuin kielessä? Silti hevonen oli terve ja söi hy- vin. Antin hyvässä hoidossa siitä kehittyi erikoisen hyvä "vetoeluk- ka" joskin ajoittain näytti isän- nälle perusluontonsa niin, että An- tin täytyi turvautua ärräpäihin asian selvittämiseksi.

Tällä orhilla Antti ajoi valtion- metsästä kaikki Petäjärven ase- marakennusten puutavaran, jota oli sentään melkoisesti. Soran ajon alettua ajoi Antti myös mu- kana. Antti ei kehnut hevostaan, ei myöskään sietänyt toisen kehua omaansa, mutta työssä mukana ol- leet kyläläiset kumminkin kehui-

vat, että hevonen oli sellainen "heppu" vetämään rekeä ettei puoli kuutiota soraa sulassa maas- sa ja vastasessa, Antin istuessa kyydissä, tuntunut missään, vaan kulki kuin tyhjä reki lumella.

Tämän nähtyään rautatieläiset tahtoivat ostaa hevosen ja kun orin hoito oli hankalaa Antti möi- kin hevosen hyvästä hinnasta.

Kerran Antti meni junalla Pur- siaisen Aatamin puulaakiin rahti- tielle tiemieheksi Rautuun. Ase- malla tietysti rajavartia kysyi pas- sia. Antti vastasi: — Ei uo pas- sia. Rajavartia: Mitäs, jos mihin viedään? Antti napsahutti jäme- rästi asennon ja juli st —i:eHj rästi asennon ja julisti: — Herra on hyvä, kävelyö ies! Mie kyl tu- len peräst. Esivalta ratkaisi asian niin, että alkoi kalppia pois ilman Anttia.

Antti oli erikoisen kova kävele- mään, niinkuin monet sen ajan ih- miset. Kerran Viipurissa hän jos- takin syytä meni p.a. Oli kävel- len otettava suunta kohti Petäjär- veä.

Hän alkoi kävelyn Viipurin Pu- nasenlähteen torilta aamulla ja oli toisen päivän iltapuolella jo koto- na, vaikka matkaa tuli 100 km. Lepotauko oli tiheässä katajikos- sa "Työmies"-tupakka käärmeen varalta kaksinkerroin suussa ja nukkui hyvin kesälämpöisessä yö- sä.

Maantiellä tuttu hevosmies käs- ki nousemaan kyytiin, mutta Ant- ti viittasi vain: — Antaa männä! Mie vähä vaan verestän sotaväki- muistoja. Marssija oli yli 60-vuo- tias terhakka ukko.

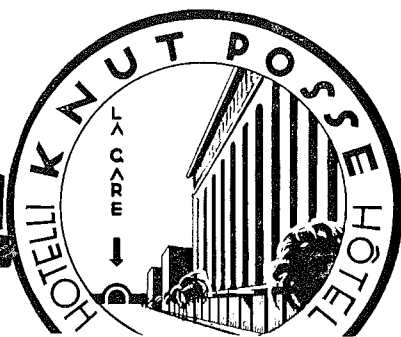
Antti oli yksi monista vuosisa- dan vaihteen petäjärveläisistä per- soonoista, joka ei pelännyt ketään eikä mitään, vaan vastaus rävähti heti "suoraan suusissää" niinkuin sanonta kuului.

Rautatieaseman lähelle muutet- tuaan hän oli 1930-luvulla kerää-

Eka Karppanen:

Nuorukaisena Knut Possesta jäljillä

Knut Possesta poistuminen

Osa 5

Kuten jo on tullut mainituksi, karikatyyripiirustus ei voinut taa-
ta elantoani sen ajan Viipurissa.
Mutta myös tuo kioski-vahtimestar-
in homma osoittautui liian si-
tovaksi — siinä kun ei liennyt
lainkaan aikaa harrastuksille. Het-
kenkin poissaolo paikalta saattoi
koitua vahingoksi: kadulta tullut
kioskiasiakas tuskin tuli toista
kertaa jos tapasi kioskin suljettu-
na tai sitten hotellivieras saattoi
lähteä aikana, jolloin vahtimestari
ei ollut palvelemassa ja niin jäi
ilman juomarahoja. Leipätyö ja
kutsumustyö eivät enää kohdallani
tuntuneet sopivan yhteen. Katsoin
vuoden olevan riittävä aika tuossa
stressaavassa työssä ja päätin
vuoden vaihteessa vapautua kah-
litsevista siteistäni. Jonkinlaisena

mässä asemalaanilta pylvään vuo-
lusta tulleita lastuja, kun ratavar-
tija Toropainen tuli komentamaan
pois asema-alueelta, koska kaikki
lastut kuuluvat hänelle!

Antti ojensi "kulakan" takaoi-
kealle ojennukseen ja mallasi vah-
tia: Tule, tule viel vähäse, jot
mie yletä leuvolleis, ni et siin kau-
va rähise! Ratavartija perääntyi
pois, eikä Antin tarvinnut "viuva-
ta" ollenkaan. Täysin rauhassa sai
kuljettaa hellan syttylastut kotiin-
sa.

Juho Kurikka

tilityksenä Knut Possessa viettä-
mistäni vuosista kirjoitin hotellin
joulujuhlaan kronikan sen henki-
lökunnasta, mistä en malta olla
esittämästä otteita tässäkin.

Knut Possesta joulupuu 1935 ..

Taas joulu on, pään lepoon
saa painaa uupuneen.
Pois arki unhoittuu
kun ylleen joulupuu
saa kynttilät ja tähtikoristeen.

Ei johtaja ooj uhlassamme
(Carl Linden)

siksi hyvin uskallamme
virikkaa vaikka mitä
kun hän ei kuule sitä.

Hyvin hämävät on hälle
yön ja päivän rajat.
Samantekevää se
mitkä vuorokauden ajat
nukkuu hän tai pelaa nakkii.
Usein kooll' on korttisakkii.

Joskus Calle kyllästyy
tään elon tuttuun tahtiin
ja huutaa "Laga färdigt allt,
nyt lähden jänisjahtiin".
Niin tulee kiire sulloa
kaikk' laukut täyteen pulloa
ja pyssy, nahkatakki, lakki —
mukaan kaikki, myöskin rakki.

Kuluu päivää pari, kolme —
johtaja on poissa.
Ei tänne kuulu kuinka paukkuu
pyssyt kuusikoissa.
Retkeltään kun palaa

tyhjä pulloista on pussi
mutta tilalla voi olla
jokin jänöjussi.

On johtajamme oikee käsi oiva
neiti Fincke, aina ahkeroiva.
Torille jo rientää aamuvarhain,
jokaiselle neuvoja on parhain.

Kaikki ravintolan tytöt somat
hälle rakkaat on kuin lapset omat,
mutta lempilapsensa on
pikku Monna (pekingeesi).
Jos sille pahaa teet,
oot suuri konna.

On Kalle Hämäläinen
Possesta hieno hoviherra.
Tulevasta kaljupäästä
juoruu jonkin verran
otsapuoli alaston,
päälaki eestä tukaton.
Hän toisilta myös hiottua
vaatii hienoutta,
ei siedä että vierahat
jää kunnan kohtelutta.
Jos tarjoilija taitavasti
toimia ei voi
hän poies Possesta
jo kohta patikoi.

Kertoi eräs herrasmies
mi kanniss' ol' kuin käki,
että Possesta porstuassa
pikku-ukon näki.
Tuo vanha laulu ryyppymiehen
on ja juopon juttu,
mutt' todeks' kyllä uskoo sen
se jolle Ränä tuttu.

Minkäs voi? Niin todella
on käynyt ikävästi,
ei kokoa oo luonto hälle
suonut riittävästi.
Ois' alle tarpeen tikapuut,
kun auttaa ylle takin
ja ulosheittoyritys
vois olla hassuakin.

Poistui Possesta porttiherra —
aukes ovet Andreaan.
Sinne Salenius siirtyi
salaisuudet salkussaan.

Bäcklund öisin pajazzolla
rääkkää hermojansa.
Paremmiin jos pelaa ken,
saa kuulla kunniansa.
Saat omaisuuden hävitä —
ain sallittu on peli,
vaan pois jos alat poimia,
— voi auta pyhä veli!

Silanderi suurempi
kuin Don Quijote oisi,
suustaan kovin sukkela,
vaikk' joskus liian roisi.
Neitosia narraillut hän
yhtä on ja toista.
Vihdoin löysi mieleisen,
kai parhaimman noista.

Pikkuveli Gunnari
on aivan eri maata.
Ei hän koita heiloiksensa
kaunempia saada,
— tyytyy yhteen ainoaan
ja se saa olla kuka vaan.

Jos ken joskus illoin,
aamuin salaa kurkistaapi
Possesta sisäänkäytävään,
näyn kumman nähdä saapi.

Hymy hyytyy huuliltaan
ja poskilt poiss' on veri
kun hissipojat komennossa
pitää Helanderi.

Vain hetken, kestää kuri tuo,
— taas Topi otteen heittää
ja Halon poikain hairahdukset
leikin varjoon peittää.

Kullakin on huvinsa
ja omansa myös hällä.
Hän nääs vapaapäivät viettää
yöllä, pimeällä.

Autossa tai issikassa
istuu mukavasti,
ristiin, rastiin kaupunkia
ajaa aamuun asti.

Hän veneess' vedenalaisess'
sai nousu- laskuopin.

Elämäntie

Taakse jääneet on
nuoruusvuodet nuo,
ne muistot vaan nyt mieleen tuo.

Vuodet hiljaa vierii pois,
niinkuin unta ne vaan ois.

Harvoin on ruusuista
kulkea elämäntie,
niin usein se kulkijan harhaan vie.

Niin pieniä on ihmisellä
onnen murut,
vain useimmin on tarjolla
suuret surut.

Vaan pystyssä päin ain
tietäsi kulje.
Niin eespäin viepi ain'
elämäsipurje!

TTYNE LEHTINIEMI
Rovaniemi

Siks' on öisin hissinajo
tuttu toimi Topin.

Erkki Vikberg, villikissa
kuriirina hotellissa
toiminut on touhukkaasti
viime kesäkuusta asti.

Kaikkialle kerkiää hän —
mitä milloinkin saa päähän,
piippu roikkuu leukapieless',
neitokaiset aina mieless',

"Urkki, "Palokunta", "Boksi"
ovat Erkin nautinnoksi
koonneet tyttösakit somat.
Siellä pyörii Erkin omat.

Jokaiselle hän on tuttu.
Kaupungilla kiertää juttu:
Loppuu Erkin juoksuhomma;
kioskiin han snart får komma.

Jotkut puurohoni suuttui
siksi että siitä puuttui
tyystin värssy itsestäni.
Unohtui kai keittäissäni.

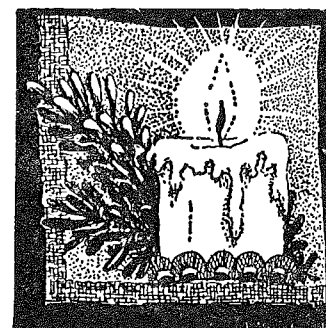
Mutta koska kansa vaatii,
täytynee mun lisää laatii
itsestäni niinkuin muista
kronikassa mainituista.

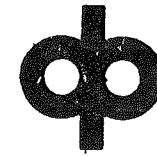
Kaikkea on kaupan mulla
mitä saattaa mieleen tulla;
savukkeita, pillereitä,
kuin myös muita esineitä.

Hyvin luottokauppa luistaa.
Kunpa aina jaksais muistaa
pitää velkakirjat tarkat,
ettei unhoon jäisi markat.

Juttupa tässä on oiva.
Usein sakki tupakoiva
täällä kokoontuupi illoin.
Nopsaan kuluu aika silloin.

Milloin pankkiiri saan olla,
kassani on melkein nolla
Panttilainaamokskin soppii
minita tät' Possesta koppii.

**TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI**

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

Vesilahti
puh. 931 - 739 541

Valkeakoski
puh. 937 - 41 810

Vesilahden Säästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

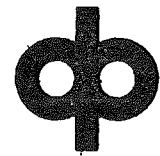
LEMPÄÄLÄN PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaseseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

Tauno Hynnä
37550 MOISIO

**VESILAHDEN
OSUUSPANKKI**

*joustavaa
pankkipalvelua*

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseutulehti, ilmestyy 1979 8 kertaa vuodessa.

Tilaushinta 25 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakiinaisista ilmoituksista
alennus.

Toimituksen ja konttorin osoite
37370 Narva. Puhelin
931 - 734 843.

Postisäilrtotilli TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuuspankki
37370 Narva. Käyttötillin
numero 551105 4000 2770.

Vastaava toimittaja Viljo Purontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Uuno
Pulakka, Eero Koppanen ja
Väinö Kekki.